

Останнім часом прослідковується тенденція збільшення ставок податку на додану вартість з метою формування більш стійких джерел поповнення дохідної частини бюджету даних країн у порівнянні з прямим податком (податком на дохід, прибутковим податком). Формування і впровадження якісно нового механізму оподаткування даного податку, а також обліку і контролю за його надходженням і відшкодуванням з боку контролюючих органів, дозволить підвищити його ефективність і створити умови для легального функціонування реального сектора економіки та сприятливого податкового клімату [9].

Список використаних джерел:

1. Братушка, Е. С. Генеза податку на додану вартість в Україні та світі [Текст] / Е. С. Братушка, Є. В. Кононець // Ефективна економіка.–2014. – № 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2959>
2. Кулик П. Л. Ефективність адміністрування ПДВ в Україні / П.Л. Кулик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/Збірник/2011-2/Кулик.pdf>
3. Червінська О. С., ПДВ у системі оподаткування України / О. С. Червінська, Я. О. Паранько [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kdu.edu.ua/statti/2007-2%2843%29/86.pdf>
4. Король М. В. Актуальні питання вдосконалення ПДВ / М. В. Король, Д. Л. Кобець [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer26/88.pdf>
5. Мариняк М. В. Історичні етапи оподаткування податком на додану вартість в Україні / М. В. Мариняк [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://ic.faaf.org.ua/pdf/104-istorichni-etapi-opodatkuвання-podatkom-na-dodanu-vartist-v-ukraini.pdf>
6. Базалева О. С. Проблемні аспекти бюджетного відшкодування податку на додану вартість в Україні / О. С. Базалева // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 24 (997). – С. 3-8.
7. Голов С.Ф. Футорологія бухгалтерського обліку // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2014. – № 794. – С. 153-157[Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/25257>
8. Офіційний портал Державної фіскальної служби.–[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sta-sumy.gov.ua/>
9. Кміть В.М. Вдосконалення механізму адміністрування ПДВ як запорука фінансової безпеки України / В.М.Кміть // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – 2008. – № 2(2). – С. 113-123.

Ящук О.Й.

студентка

Науковий керівник: Пацула О.І.

кандидат економічних наук, доцент,

Львівський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ ПОРЯДКУ ОПОДАТКУВАННЯ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Податкове регулювання діяльності підприємств є одним з важливих напрямів державного регулювання. Особливу увагу необхідно приділити питанню податкового регулювання діяльності малих підприємств, адже саме вони виступають рушійною силою розвитку економіки України. Це зумовлено тим, що малі підприємства забезпечують гнучкість національної економіки за рахунок можливості швидко реагувати на зміни ринку [3]. Основним документом, який регулює податкові відносини у сфері малого бізнесу є Податковий кодекс України,

реформа якого розпочалась у 2010 році та продовжується до сьогодні. Таким чином, для дослідження впливу змін в системі оподаткування на діяльність суб'єктів малого підприємництва, необхідно проаналізувати їх з метою факторів, що впливають на їх розвиток.

Названим проблемам присвячено праці С. Гавриша, П. Боровика, І. Шевчука. Дослідники звертають свою увагу на питання створення єдиної системи оподаткування та спрощення звітності, створення стимулів для розвитку малого бізнесу, скорочення податкових платежів [4].

Метою дослідження є оцінка змін спрощеної системи оподаткування починаючи з 2010 року, та вивчення їх впливу на діяльність суб'єктів малого підприємництва.

Більшість малих підприємств в Україні знаходяться на спрощеній системі оподаткування. Спрощена система оподаткування – це особливий механізм справляння податків і зборів, який встановлює заміну окремих податків на сплату єдиного податку з одночасним спрощенням обліку та звітності. Виділяють фізичних осіб-підприємців (ФОП) та юридичних осіб, платників ЄП.

Із набуттям чинності нового Податкового кодексу України з 01 січня 2011 р., відбулись такі зміни: у 2011р. існувало 6 груп платників єдиного податку: 1 – ФОП, які сплачували податок у розмірі від 1 до 10% від мінімальної заробітної плати; 2 – ФОП, які сплачували податок у розмірі від 2 до 20% від мінімальної заробітної плати; 3 – ФОП, які сплачували податок за ставкою 3% від доходу у разі сплати ПДВ, та 5% у разі включення ПДВ до складу єдиного податку; 4 – юридичні особи, ставки податку ті ж, що і для 3-ої групи; 5 – ФОП, які сплачували податок у розмірі 5% від доходу, у разі сплати ПДВ та 7%, у разі включення ПДВ до складу єдиного податку. При цьому суб'єкт малого підприємництва сплачує 43% нарахованого єдиного податку на рахунки відповідного бюджету та 57% нарахованого єдиного податку на рахунки органів Пенсійного фонду України як частину суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Ставка ЄСВ становила 34,7%. Протягом 2012–2014 рр. існували ті ж 6 груп, проте 3 та 4 групи сплачували 3% у разі сплати ПДВ і 5% якщо ПДВ включено до складу єдиного податку, а 5 та 6 групи сплачували 7% у разі сплати ПДВ і 10% якщо ПДВ не сплачувалось. Ставка ЄСВ встановлена у розмірі 34,7%. Проте, сума ЄСВ не може бути меншою ніж розмір мінімального страхового внеску (мінімальна заробітна плата * розмір ЄСВ – 1218*34,7). З 01.01 2015 р. внесено зміни до спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності. Замість шести груп платників ЄП запроваджено 4 групи. При цьому збільшується максимальний розмір доходу. Зокрема, ФОП реєструються як платники 1 2 та 3 групи. Платники єдиного податку 3 та 5 груп вважаються платниками єдиного податку третьої групи. Для платників першої групи збільшено обсяг доходу до 300 тис. грн. та ставка до 10% розміру мінімальної заробітної плати; для платників 2 групи обсяг доходу становить 1,5 млн. грн. та ставка до 20% розміру мінімальної заробітної плати. До платників 3 групи належать ФОП та юридичні особи, обсяг доходу яких не перевищує 20 млн. грн. Ставка податку складає 2% у разі сплати ПДВ та 4% – у разі включення ПДВ до складу єдиного податку. ФОП сплачували ЄСВ у розмірі 34,7% що визначається платниками самостійно. З 01.01.2016 р. змінено ставки податку для 3 групи, а саме – 3% при сплаті ПДВ та 5% якщо ПДВ не сплачується. Розмір ЄСВ становить 22% [1].

Про ефективність діяльності малого бізнесу свідчать такі показники як їх частка в загальній кількості суб'єктів господарювання, їх кількість в розрахунку на 10000 осіб населення, обсяг реалізованої продукції та зайнятість на малих підприємствах [4]. Дані показники подано в табл. 1:

Таблиця 1

Основні показники ефективної діяльності малого бізнесу в Україні [2]

		2011	2012	2013	2014	2015		
Кількість суб'єктів господарювання, в т. ч.		1700961	1599429	1721411	1931664	1973895		
Малі підприємства		354283	344048	373809	324598	327814		
ФОП		1325925	1235192	1328743	1591160	1630878		
Кількість суб'єктів господарювання в розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць		367	347	374	445	457		
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	всього:	6834,3	6607,1	6655,9	6683,3	6157		
	в т.ч. найманих	4102,8	4037	3879,4	3397	2785,3		
Обсяг реалізованої продукції,		1030214	1185951,8	1238734,7	1283085,1	1732059,4		
Суб'єкти господарювання	Юрид. особи:	кількість зайнятих працівників, тис. осіб	всього	4462,9	4329,2	4333,3	4185,1	3866,7
			З неї найманих	3057,3	2994,3	2885,6	2490	2125,8
			Обсяг реалізованої прод. млн. грн.	818998,2	929302,6	954496,6	994042,8	1334586,1
	ФОП:	кількість зайнятих працівників, тис. осіб	Всього	2371,4	2277,9	2322,6	2498,2	2290,3
			З неї найманих	1045,5	1042,7	993,8	907,0	659,5
			Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	211215,8	256649,2	284238,1	289042,3	397473,3

Частка малих підприємств у загальній кількості суб'єктів господарювання протягом 2011–2013 рр. становила 22%, протягом 2014–2015 рр. даний показник зменшився на 5%. Частка фізичних осіб-підприємців протягом 2011–2013 рр. в загальній кількості підприємств становила 77%, протягом 2014–2015 рр. – 83% від всієї кількості суб'єктів господарювання. Кількість суб'єктів господарювання в розрахунку на 10000 осіб наявного населення у 2012 р. зменшилась на 20 од., натомість починаючи з 2013р. даний показник має тенденцію до збільшення. Частка найманих працівників у загальній кількості працівників протягом 2011–2015рр. має тенденцію до зменшення. Обсяг реалізованої продукції суб'єктами малого підприємництва та фізичними особами-підприємцями протягом 2011–2015рр. має тенденцію до збільшення, проте, необхідно врахувати, що значний вплив на обсяги реалізованої продукції в даний період мав темп інфляції.

За результатами опитувань, що проводились Інститутом економічних досліджень, найбільшою перешкодою для бізнесу є нестабільність податкової системи. Нововведення, які стосуються єдиного податку, мають на меті забезпечення більш сприятливих умов для розвитку малого підприємництва та виходу його з «тіні». Разом з тим законодавством обмежено можливість перебування на спрощеній системі оподаткування шляхом встановлення переліку видів діяльності, які дозволяють суб'єктам малого підприємництва бути платником єдиного податку [4]. Збільшення податкового навантаження відбулося за рахунок впровадження єдиного соціального внеску для ФОП та заборони юридичним особам, платникам податку на прибуток, відносити витрати на придбання товарів і послуг у ФОП до складу затрат з метою оподаткування [3].

Переваги застосування спрощеної системи оподаткування:

- спрощення процедури і порядку реєстрації платника податку. Суб'єкти малого підприємництва можуть перейти на сплату єдиного податку як з початку року, так і з початку будь-якого кварталу;

- спрощується ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

- різноманітні форми податкової звітності за податками та зборами заміщуються єдиним податком, при цьому заповнюється одна форма звітності – розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва – юридичною особою, що подається до податкового органу раз на квартал;

- надається право вибору сплати ПДВ.

Недоліками спрощеної системи оподаткування є:

- обмеження обсягів виручки суб'єктів малого бізнесу, які дають право використовувати спрощену систему оподаткування;

- суми єдиного податку фізичної особи-платника податку сплачуються авансом за звітний період (квартал). При цьому не враховують, чи буде фактично отримано дохід від здійснення такої діяльності за звітний період [5].

Незважаючи на зміни в Податковому кодексі України протягом останніх років в частині оподаткування малого бізнесу, кількість суб'єктів малого підприємництва та ФОП збільшується з кожним роком. Суб'єкти малого підприємництва забезпечують гнучкість економіки за рахунок можливості швидкого реагування на зміни в економіці. В сучасних умовах функціонування суб'єктів малого бізнесу, з боку держави повинен бути розроблений механізм підтримки малого бізнесу, впровадження пільг в сфері оподаткування та створення фінансових стимулів.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, Редакція від 20.11.2016 № 2755-17 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Гречко А. В. Податковий аспект регулювання діяльності малих підприємств / А. В. Гречко // Економічний вісник НТУУ «КПІ» : збірник наукових праць. – 2012. – № 9. – С. 214–219. – Бібліогр.: 5 назв. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/2977>

4. Маліновська К. О. Податковий аспект діяльності суб'єктів малого підприємництва / К. О. Маліновська // Вісник Сумського національного аграрного університету. Фінанси і кредит. – 2013. № 1. – С. 20-25. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsnau_2013_1_6.

5. Шуляк О. І. Особливості застосування спрощеної системи оподаткування / О.І. Шуляк [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal//soc_gum/ppei/2012_35/Sulak.pdf